

Előfizetési feltételek.

HÁZHOZ KÜLDVE:

Egész évre . 5 frt — kr.
Félévre . 2 frt 50 kr.
Hivatalok, községek, köz-
ségi jegyzők és tanítók
részére egész évre 3 frt.
Halmérők és koreszmáro-
sok részére az »Halmérők
Közlönye«-vel együtt
egész évre 4 frt.

Az előfizetések
postautalvánnyal
eszközölendők

Egyes számok 10 kr-ával
kaphatók a kiadóhiv.

GÖMÖR

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetések

Háromhasábos petit-sor
egyszeri közléseért 7 kr.
kétszeriért 6 kr., több-
szoriért 5 kr. fizetendő
Bélyegdíj minden egyes
beiktatásért 30 kr.

A NYILTTÉRBE:

minden 3 hasábos gar-
mond sor díja 15 kr.
Hirdetőirodák, előfizetők
vagy gyakori hirdetők
telemes díjkedvezmény-
ben részesülnek.

A kéziratok a szerkesztőséghez (Jánosi-utca 8. sz. l. em)
küldendők. — Kéziratok vissza nem adtnak.
Felelős szerkesztő: **SZELESS ÖDÖN.**

Megjelenik hetenkint egyszer,
— VASÁRNAP. —

A hirdetések, előfizetések, reklamációk,
a kiadóhivatalba (Főter 8. szám alá) intézendők.
Laptulajdonos: **DRASKÓCZY LÁSZLÓ.**

Lapunk számára hirdetéseket elfogad a *Reuter* ügynökség és a *Magy. Távir. Iroda* hirdetési irodája Budapest, Granátos-utca 1 szám.

Tompa-ünnepély előtt.

Előttünk fekszik a folyó hónapban megtartandó Tompa-ünnepély gondosan összeállított programja, mely valóban alkalmas arra, hogy Gömörmegye kitűnő szülöttje, Tompa Mihály az elhunyt nagy költő emlékének és köztünk még ma is élő szellemének méltó ünnepléséül szolgáljon.

A nagy költőnek ünnepiesen felidézett nemes szelleme, s az ezt dicsőítő és ünneplő beszédek, szónoklatok és dalok sokakat fognak a megye közönségéből együvé varázsolni a hanvai sirdomb körül: a szemekben ott fog ragyogni a lélekemelő meghatottság borongó derűje, nem egyben fog a könycepp csillogása a honfiu kebelnek a költői szellemmel való eszményi egyesülésből származó elérzékenyülésről beszélni, s nem egyben fog ott ragyogni a halált túlélt átszellemült lelkesedés tüze.

De vajjon a méltó ünnep keretében, a magasztos érzületek hatalma alatt nem fog-e lidércnyomásként nehezedni a kedélyekre a tudat, hogy akit szép szavakban ünneplünk, akiért szép szavakban lelkesedünk, akit megyénk büszkesége gyanánt emlegetünk, annak érzébe öntött emlékszo-krát folytonos hírlapi és társadalmi nógatók után sem tudtuk megvalósítani, hanem legfeljebb ott szerepelt az eszme diákok agyában, egyetemi hallgatók jámbor óhajában, táncmulatságok, hangversenyek stb. plakátjain melyek czégesen hirdették, hogy »tartatik a Tompa-szobor« javára. És sajnos, de meg kellett érni azt, hogy egy

vármegye lánglelkű költőjének emelendő ércszobor tengeri kigyóvá nőtte ki magát, a melynek érdekében létesített mozgalmak közel állanak, hogy tehetetlenségük által azt a szép eszmét a legnépszerűlenebb törekvések körébe szorítsák le, hogy több gunyit idézzenek fel, mint lelkesedést!

De itt megállanunk nem lehet!

Hirdetők nagyon sokan nagyhangon a nemzeti eszmét, támadják kegyetlenül az azt veszélyeztető panszlavizmust, de egy jöttával nem járulnak hozzá, hogy a Tompa-szobor, mint a nemzeti eszme diadaljelvénye, mint a magyar Génusz dicsoszlopa, mint a nemzetellenes törekvések tilalomfája ott álljon Gömörvármegye székhelyének kapuja előtt, hogy aki azon a kapun belép, a nemzeti eszmék áhítatával lépjen be, és lépjen ki!

És ott, ahol a társadalom tömegében nincs erő, hogy a nemzeti eszmék érdekében spontan fejtse ki azt az erőt, mely az ügyet rövid úton viszi a megvalósuláshoz, és nem a compromittáláshoz, ott méltán várhatjuk, hogy öntudatosabb közület: a vármegye törvényhatósági közönsége, vagy a Rimaszombat városi képviselők köréből induljon ki a teremtő erő, ahol csak a teremtő szózatnak kell elhangzani: legyen — és lesz.

És mi hisszük is, hogy a zöld asztal mellett nemsokára fel is fog hangzani egy közgyűlés alkalmával az a teremtő szózat, s egy lelkes határozat véget fog vetni a tehetetlenség komédiájának.

De a készülő Tompa-ünnepély lidércnyomása még nem teljes a szobor ügyével.

Itt a vármegyében e névhez fűződik önkénytelen minden irodalmi mozgalom, és itt is a diák önképző-kör jutott csak el addig, hogy irodalmi célú egyesületét Tompa nevéhez fűzze. Ezen túl Tompa nevével nem találkozunk. Az ő genije sem volt képes Gömörmegye tollforgató, irodalommal, hírlapírással, tudományos munkálkodással foglalkozó elméit egy palást alá összefoglalni egy irodalmi körbe, s itt e téren is tovább nem jutottunk, mint hogy megjelent pár jámbor óhajtású cikk, de a hivatott lelkekben aludt a letterő, szunyadt a lelkesedés, nem ébredett fel a nemes vágy, szellemi munkában egyesülni és egy Tompa-irodalmi-kör által szellemi központot létesíteni.

Akik írói tehetséggel vagy tudományos képzettséggel fognak a megtartandó Tompa-ünnepélyen megjelenni, azok méltán érzék az a lidércnyomást, mely lehet a legkeserűbb vád is Tompa szelleme részéről, ki nek emlékét nem elég egy napi ünnepélyvel dicsőíteni, de akit dicsőíteni kell azzal, hogy ennek a vármegyének kulturális célokot követő szellemi munkássága egy Tompa-körbe egyesítve, Tompa nevéhez fűzve legyen, s egy állandó intézményben lelje a név s génie is ünneplését.

Tompa szelleme! szállj le az ünnepélyen a lelkekre, és inspiráld őket a nemes tette, hogy szellemed vezérlése alatt egyesüljön a vármegyében minden tehetség, mely a szellemi munkáért lelkesülni szeret és tud.

TÁRCZA.

BUBÁNAK.

Dalolgotok, amint azt Isten adta!
De nem szépségedet magasztalom,
Mit szívem érez és a minék élek:
Forró szerelmem zengi kis dalom.

Hogy szép vagy, azt tudod te jól magad is,
Miként szeretlek, azt tán nem tudod:
Bájjaidat magasztalják hízeltök,
Szeretni téged csak nekem jutott.

Azért éneklek hü szerelmemet én,
Hogy meg ne csaljon tükröd s csalfa szó.
Miként a mélyén örvényeket rejtő
Bár felszínén sima és tiszta tó.

Azért dalolgotok, amint Isten adta,
S nem arról, hogy mily szép vagy angyalom
De hogy szeretlek, kinnal és gyönyörrel,
Forrón s hiven: azt zengi kis dalom.

GYÖNGYÖSI GYULA.

A LEGNEMESEBB SZIVÜ ANYÓS.

— A »Gömör« eredeti tárczája. —

A ludak gágogtak, a kacskák hápogtak, a kakasok kukurékoltak, a tyukok pedig pokoli módon kőkőcsésoltak, közbe-közbe gyors egymásutánban anyósom éles hangja hasította át a

hajnali levegőt, mely hálószobám nyitott ablakán fülem dobhártyáját alarmirozta.

— Czirü . . . czirü . . . tass!! . . . tass!!
— Czirü . . . czirü . . . tass!! . . . tass!!

Természetes, hogy felébredtem.

Egy hétig tartó májusi eső után, a hajnali napfény ragyogva szórta szét fénylő sugarait a felhőtlen égről, a zöld bársony ruhába öltözött mindenségre.

Reggeli 8 óra volt és már az egész háznép kint a kertben élvezte a szabad természet gyönyöreit. Anyósom egy fél véka zabot pocéskolt a baromfiak reggelijére. Zoltika fiam hatalmasan püfölte Sárika leányomat, kinek sikerült egy pillangófogas alatt valamennyi ceszse kávé tejbőrét lekanalaznia. Ném, Kati, igéző pongyolában, házunk önzetlen barátjával, Takács Pista fiskális agglégénnyel, egészen elmerülve tárgyalták a város legújabb eseményeit. Hogy az uradalmi irnok — tegnap éjjel berugva — két tüzoltóval kocsizott ki a pusztára. Az egyik tüzoltó trombitált, a másik dobolt, s az irnok dalolt . . .

Hogy a városunkba nyaraló miniszteri titkár, — a felesége által — éjjel után meghajlatott azon egyszerű okból, mert észrevétlenül és engedelem nélkül a hálószobából kisurrant és egy órai távollétét nem tudta kellőleg beigazolni. A rozsz nyelvek azt állítják, hogy a titkár úr a fiatal tanítónőt, kinek férje 6 heti fegyvergyakorlaton van a honvédségnél, akarta megvigasztalni, egy bánatos éjjeli zenével.

Hogy a fiatal doktorné kertjében pedig egy fehér ruhás kísértetet láttak az éjjel, mire a kutyák nagyon vonítottak. A falu jegyzője, a ki eddig mindig fehér ruhába járt, e rémhír hallatára mélyen megrendült és tanácsosnak látta

ma reggel sötét színű ruhákat öltöni magára s a többi . . . s a többi . . .

A kocsis a lovakat usztatta. A szobaleány a papékhoz küldetett anyósom által D. Lessner-féle divatlapért. A szakácsné aszékbe ment husért. Velem pedig senki sem törődött. Magamnak kellett nagy álmosan a konyhába menni mosdóvizért. A harisnyámat alig birtam megialálni, a divány alatt volt. A mellényemre saját magam vartam fel 3 gombot, a kezemet a tüvel összevissza szurkáltam, mert a gyűszűt nem találtam meg. Mérgembe tévedésből a mosdótábla ültam egészen csapos lettem, a miért újra kellett öltözködnöm. A cipőmet is magamnak kellett a folyosóról behozni. Borzasztóan mérgeződtem.

Idegességetem feleségem ezüst csengésű hangja és Takács fiskális éktelen rihogása még jobban fokozta. Anyósom czirü-czirü-tassolt, a gyerekek pedig teljes erővel tovább bömböltek.

Keblemben a méltatlan mellőztetés miatt a boszuállás érzetével mentem ki a szomorú fűzfa alá, a hol a reggeli volt fölterítve. Határozott szándékom volt a tapasztalt rendtelenségektől, egy kis csinos botrányt rendezni. Hadd tudja meg az egész háznép, ki az igazi ur a háznál.

Legelőször is anyósom kedvencz gyöngytyukját, a mi körülöttem lábatlankodott, úgy rugtam föltövon, hogy eszméletlenül terült el a pázsiton. Zoltika fiamat és Sárika leányomat, a városunkban divatos paedagogiai szabályoknak megfelelően jól meghajlaltam. Ném, vörös macskájának a farkát készakarva letapostam.

Ez előcsatározások nagy zajt provokáltak. Ném, Kati figyelmét is sikerült magamra vonni. — Félix, téged bánt valami?

Nyári tánczhelyiség.

Az országos hírű Széchenyi-kert körüldje pusztulóban, százasod fái haldokolnak, négyet közülök a mult év már el is temetett és semmi kilátás rá, hogy — nem a jelenben, hanem — a közel jövőben is pótolni lehetne a kidült s halni készülő fák helyét.

Pedig e körönd nemcsak a kertnek elpusztulni nem engedhető szépsége. hanem egyuttal Rimaszombat közönsége nyári táncmulatságának egyedüli helye is.

A nyári táncz hely felépítése régen tervben van, bizonyos kis összeg évek óta kamatozik s már e célra s e tőkét csak a napokban gyarapította a díjnostegélyező egyesület nyári táncmulatsága tiszta jövedelmének felével, 48 firtal.

Városunk érdemekben megöszült polgármestere a téli városi közgyűlésen a képviselő testület által oly szépen méltányolt és sajtó alá adott terjedelmes jelentésében megleghangon emlékezett meg e köröndről, annak pusztuló fájáról s kilátásba helyezte, illetve kérte is a Széchenyi kertben egy nyári tánczhelyiség felépítését.

A szép polgármesteri jelentés elhangzott s a Széchenyi kert köröndjéről s az építendő nyári tánczhelyiségről — mint annyai sok másról — szépen megfeledeztek az illető körök.

Megfeledeztek, de hogy miért, azt nem tudjuk.

Nem tudjuk, s nem is sejtjük, annál kevésbé, mert anyagi erő hiánya a mulasztást nem indokolhatja a városnak másfél milliót meghaladó vagyon mellett.

A mult évi számadás az előirányzott költségvetés kiadásainál 10 ezer firtal kevesebb összeggel lett lezárva. A városi mérnöki állás betöltve nem lévén, a mérnöki állás jövedelme érintetlenül maradt vissza a városi pénztár javára; van tehát a városnak bőségesen anyagi ereje, hogy a kert köröndjén építendő kioszk alig 2000 firta tethető kiadását minden megterhelhetés nélkül kibírja.

De a befektetett összeg mihamarabb meg is térülne a városnak. Évente csak 10 nyári mulatságot számítva, melynek a pavilonban való megtartásáért — miként a Rózsa nagy terméért is — 5 firta bért fizetnének, már egy ezer forintot kamatozó tőkének megfelelő vagyonra volna a városnak a Széchenyi kert pavilonjában. A másik ezer forint az eddigi adományokból s a megtakarításokból fölöslen kitelhetnek.

A kert köröndje oly szép hely, hogy azt elpusztulni engedni nem szabad, sőt szépségét, ha csak lehet még inkább emelni kell. Az utak mind ott futnak össze, tehát, ha a tánczhelyiséget — egy akár svajezi, akár mór-stylyú pavilont — ott építjük fel, ez épület a kertnek szépségét mindenképpen emelni fogja s elérjük azt is, hogy a szépen, stilszerűleg épített pavilon a kertnek legnyitabb helyén, a kertbe lépő előtt azonnal fel fog tűnni, s nem kell majd hosszúságú kérdézőkódás után felfedezni, mint az építendő polgári leányiskolát.

A pavilon felépítésének szükségéről a jelen nyári táncmulatságok alkalmával volt alkalmunk eléggé meggyőződni, mikor egy, a fák kipusztulása

folytán majdnem árnyéktalan helyen, az egetó nap teljes hevénél volt kitéve a mulatni, szórakozni vágyó közönség.

A mi pedig a hely megválasztását illeti, gondolkozzanak rajta az illető körök, mi reméljük, hogy komoly megfontolás után a mi terünket fogják helyeselni s a köröndöt fogják kiválasztani a pavilon helyéül.

Előre tehát egy lépéssel! építsük fel a Széchenyi kert nyári pavilonját!

Ismét Losonc—Rimaszombat.

(Egy kis interview). *Báró Baratta Alajos* poltári nagybirtokos Nógrádmegyéből, egy napot városunkban időzött. *Lapunk szerkesztője* mint nógrádi ismerőse, találkozott a derék báróval és csakhamar élénk társalgás fejlődött ki közöttük a losonc-rimaszombati vonalról. A báró ur végtelen örömeinek adott kifejezést, hogy a vasuti concessiót átadhatta olyan erélyes — s mint ő magát kifejezte — sneidig, minden nehézséget leküzdeni tudó férfinak, mint *Kubinyi Géza*. A vasut életképessége iránt a bárónak nincs kétsége, a jövedelmezőségi kimutatás, melyet a «Gömör» is közölt a poltári szakasról, nagyon is szerényen van összeállítva s ő maga 3000 vagon szállítmányt biztosít, melyet zelenai újonnan építendő gyára is gazdagítani fog. De Kálnó és más szomszédos gyárak is eredményesen fognak hozzájárulni. Ettől a vasuttól függ — mondja a báró — egyuttal a gömörmezei agyagipar sorsa is, mert a vasut Poltártól F.-Zsaluzsányt és Susányt fogja érinteni és pedig akként, hogy az állomás a két község közt lenne. A tervezett vasut Cserencsény és Orlaj-Török közt torkolna a tiszolczi ágba. Tudomása szerint az egész vonal már trassirozva van s *Kubinyi Géza* legközelebb a nógrádi érdekltséget egy nagy értekezletre fogja egybehívni. A vonal közgazgatási bejárása is már legközelebb kérvényezve lesz. Egyszóval *Kubinyi Géza* itt is serényen dolgozik. A báró ur sok reményt fűz az átmeneti forgalomra, kivált ha Losonc—Balassagyarmatnak a vonal kiépül, mert ez által északnak közel jön Gömör a Dunához és egyenes vonalba Béccsel. A báró ur nagy dicsérrel emlékezett meg F.-Zsaluzsány és Susány agyagáról és abban látta a jövőt, hogy vagy az ottani eddigi gyárosok lépjenek közkereseti társaságba, vagy egy vállalat lépjen fel nagytőkével, vásárolja össze a megkapható agyagterületeket és létesítsen egy részvénytársaságot. A báró azon reményének is kifejezést adott, hogy Rimaszombat bizonyára megragadja az alkalmat, hogy a léteítendő vasut érdekében a maga részéről is tegyen meg mindent, hogy az előnyökét magának így biztosíthassa. A báró ur örvendő nyi-

— Oh nem édes, kitűnően érzem magam! Igen derült hangulatban vagyok! s azzal a helyzetnek megfelelőleg erőltetve, de azért jó erővel kacagni kezdtem.

Kinos kaczagásomra anyósom is abba hagyta a cirü-cirü-tassolást és meglegedetten, ajkán boldog mosolyral döcögött felénk és szánaköz hangon kérdezte.

— Kedves Félix, talán megint a fejed fáj?

Máskor ilyen malicziózus kérdés dühbe hozott volna, most azonban egész komolyan válaszoltam:

— Igen, a fejem fáj! Agyam lázban ég! És ha látom e gyönyörű vidéket, a felhőtlen eget, a gyöngyharmatos virágokat, a pezsgő életet, viruló egészségben levő gyermekeimet, imádtott nőmet, szeretett Pista barátomat, — házunk ószinte barátját — és téged kedves mama, ki az igazi anyósok diszpédánya vagy, szivem elszorul, hogy e kedves élet oly rövid.

E csattanós frázisra Pista barátom és nőm, Kati, réam bámult, anyósom pedig két kezét összecsapva felkiáltott!

— Jézus Mária! A Félix félre beszél!

— Nem beszélék félre, komoly valóság az, a mit mondok. E kedves élet oly rövid, legalább én nekem. Titkolni akartam mindent, de most elmondom egészen. Egy könnyelmű lépés következményei azok.

Égy hóval ezelőtt Bendeguzéknál, a képviselőknél volt dolgom. Bendeguz, mint mindig Budapestben volt. Mellőzött fiatal feleségét egyedül találtam. Csevegtünk. Keservesen panaszkodott arról, hogy férje mennyire elhanyagolja őt. Gyakran hónapokig nem jön haza. Fehér batyist kendőjét könyveivel áztatta.

Vigasztalni kezdtem őt, ő ragyogó fekete szeméit réam vetette. Könyein keresztül megperzselte szivemet. Elakartam rohanni e réam névze veszedelmes helyről, kezet fogtam a szép asszonyonnyal, a ki gyengéden megszorította kezemet. E gyengéd kézszorítás eszemet vette, térdre borultam előtte. . . . szerelmet vallottam neki, azt mondtam, hogy imádom őt, mire ő karjaim közé vetette magát, s ajkaink egy hosszú édes csókban forrtak össze.

— Jaj te akasztófára való kék szakál, kiáltott réam arcából kikelve nőm, Katicza.

Hagyd abba dühösködésed édes, szóllottam én csillapítólag tulvilági fájdalommal hangon, könnyelmű lépésemért keményen meglakoltam. Zsannika, a szobaleány a kulcslyukon mindent kilesett. Első dolga volt, a mint Bendeguz hazajött, engemet elárulni. A ki végtelen dühbe jött . . . megesküdt, bárhol talál, azonnal lelő, mint egy verebet! Most nincs más hátra, mint üldözöm elől bujdosni a nagy világba, mig utól ér a kérélhetlen nemezis.

Fuldokolva hallgattam el. A gyonás hatását szemlélttem.

A pillanatnyi csendet legelőször Zolti fiam és Sárka leányom bögése törte meg.

— Jaj, jaj lelvők apukát, mint egy verebet. — Jaj, jaj meghal apuka, mint egy vereb. Nőm Kati, hitetlenül nézett réam, nem hitte a dolgot, de én bánatosan bizonyítottam újra, hogy megváltozhatlan tényre állunk szemközt, mire nőm szája ptyergésre állott. A kinos jelenetnek anyósom harcziás hangulata vetett véget. Ne sirj Kati leányom, e török basa után, légy erős, kihozom a revolvert és te lödd lé e drágalatos bibicz madarat.

latkozott Rimaszombat haladásáról s mi üdvözöljük őt, a derék kezdeményezésért s hogy e fontos vonalat egy gömörmezei letterős férfinak adta kezébe.

H I R E K.

— **Lapunk jelen számát 1300** példányban bocsájítjuk ki, s megküldjük azt a volt »Gömöri Hirlap« összes előfizetőinek is, a menyiben a »Gömöri Hirlap« tisztán italmérési és adóügyi dolgokkal foglalkozva »**Italmérők Közlönye**« czimen ezuttal lapunk rendes mellékleteként fog megjelenni, kizárólag az italméréssel foglalkozó előfizetők részére. — Az italmérők lapunkat 4 firt kedvezményes áron rendelhetik meg s kapják ezért a »**GÖMÖR**« mellékleteként ez áron az »Italmérők Közlönyét« is. Az »Italmérők Közlönye« (Gömöri Hirlap) első számát lapunk jövő számához mellékeljük.

— **Kinevezések.** A vallás-és közoktatásügyi m. kir. minister Józsa Antal kir. tanfelügyelőségi tolnokot egyelőre ideiglenes minőségben kir. segédtanfelügyelővé nevezte ki. A pénzügyi ministerium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Král András ratkói lakost a tapolczi m. kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségben adó-tisztá nevezte ki.

— **A gömörmezei magyar közművelődési egyesület** kiadta nyomtatásban az 1893-ik évi márczius hó 20-án megtartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyvét. A Dr. Forneth Gyula által nagy szakértelemmel összeállított jegyzőkönyv élet-hű képét adja az egyesület mult évi működését és az 1893 évi költségelirányzatot, mely adatokat mi már a közgyűléssel, illetve az azt megelőző bizottsági üléssel kapcsolatosan közöltük. Kiemeljük e helyütt újra Török Bálint elnöknek magas rőptű megnyitó beszédét az igazgatói jelentést. A fizet magában foglalja az egyesület alapszabályait, a tagok névsorát is. Véleményünk szerint ennek a kis munkának ott kellene lennie minden gömörmezei hazafi asztalán, s mi ép azért meleg szível ajánljuk, hogy az egyesület iránt érdeklődők a munkát szerezzék meg és bizonyára kedvet fognak kapni a hazafias egyesületbe való belépésre ha eddig tagjai nem voltak.

— **A vármegyei hitelszövetkezet** ügyében f. hó 4-én ült össze az alapszabályok megkésztésére kiküldött szűkebb körű bizottság. Jelenvoltak: Bornemisza László alispán, Török Bálint, Abonyi Pál, Sarkózy Gyula, Grasselly Miklós s Török Gyula, mint a bizottság jegyzője. A bizottság némi módosítással a pestmezei hitelszövetkezet alapszabályait fogadta el. A hitelszövetkezet alap-tőkéjeül 100 ezer forint lett megállapítva, melyhez a vármegye az inségalapból 20 ezer forinttal fog járulni. A bizottság javaslata a folyó hó 14-iki közgyűlés elé lesz terjesztve s a közgyűlés fog véglegesen dönteni a hitelszövetkezet ügyében.

— Jaj-jaj, lelvők apukát, mint a bibicz madarat, bömbölt újra a két gyermek s azzal védőleg karolták át mind a két térdemet.

Nőm, Kati, szánakozva nézett réam, azuttan fuldokolva zokogta:

— Nem mama, én nem tudom lelőni Félixet. Isten bocsássa meg bűneit. S azzal engesztelőleg kezeit nyujtotta felém, mit én meghattottan csókoltam meg. Pista, házunk önzetlen barátja résztvevőleg szorította meg kezemet. Elakart sietni, e siralom völgyéből, megujságotni a városnak e borzasztó katasztrófát.

Anyósom harcziás léptekkel a szoba felé igyekezett, óriási lármát csapva, hogy a revolvert kihozza.

Amint a lépcsőn felment, áldott jó szive kissé meglágyult, felém fordult, két kezét az ég felé emelte.

— Félix, légy férfi! kihozom a revolvert, lödd magad főbe sajátkezüleg, ennyire tartozol a mi családunk becsületének!

Ugy állott kiterjesztett karokkal, mint a Grachusok anyja!

Elnevettem magamat.

— Nem, mama! Nem szerzem meg magának azt a nagy örömet, nem lövöm magamat főbe, mert az egész história csak az édes hajnali álomban történt meg, melynek elbeszélésével magának akartam szerezni — egy kevés örömet, s azzal jóízűen kacagtam tovább. Kaczagásom elragadta a háznépet, mindenki kacagott, csupán anyósom állott a lépcső legfelső fokán, mint egy sóbálvány, dühösen réam meresztve kigyó szeméit.

ZÁHONYI JÁNOS.

— **Hymen.** Mihai Mynay István ungvári t. főszolgabíró, magyar jogirodalmunk egyik buzgó és tehetséges művelője, f. é. június hó 27-én lépett házassági szövetségre Pelsűzön, Fodor Ilona kisasszonnyal, Fodor István helybeli faipar-részvénytársasági pénztárnok művelt s szeretetre-méltó leányával. — Az egyébként is lélekemelő esketési szertartásnak igazán kenetteljes jelleget kölcsönözött, az eskető n. Szentpéteri Sámuel ref. lelkész úr. A szűk körű nászünnepeken jelen volt diszes közönség fesztelen és vidám hangulatban töltötte az estét, mely meglehetősen benyúlt az éjszakába. Az új pár másnap korán reggel indult el. Tartós zavartalan boldogság jeljen szállást otthonukban!

— **A mi győzelmünknek** nevezhetők a kassai postaigazgatóság azon intézkedését, hogy ezután az esteli 9 órai vonattal jövő postaszállítmányok nem vitetnek fel Tiszolcra, hogy onnan csak másnap reggel kapjuk vissza hanem azonnal leadatnak itt s ez által megmenekül közönségünk azon kellemetlenségektől, melyeket az eddigi abnormális viszonyok alkottak. — A mi győzelmünknek nevezhetők, mert mi harcoltunk első sorban nemcsak ezért, hanem mindazon eredményekért, melyek az utóbbi időben a rimaszombati posta hivatalnál történtek. — Mi azonban ebből csak azt a következtetést vonjuk le, hogy mint eddig, ezután is tegyük a hol tenni kell, ezután sem fogjuk ölbettett kézzel várni míg a jámbor óhajok teljesülnek, hanem küzdeni fogunk, mert megvagyunk győződve a mint e téren jogos kívánalmaink méltánylásra találtak a postaigazgatóságnál, ugy másutt sem fognak az illetékes körök elzárkózni a jogos s méltányos kívánás teljesítésétől.

— **Tompa-ünnepély Hanván.** A gömöri ev. ref. Egyházmegye Tompa Mihály halála negyedszázados évfordulóján, f. évi július hó 30-án d. e. fél 11 órakor Hanván, kegyeletes emlékünnepélyt rendez. a következő műsorozat szerint: 1. Szakasz 1. Műének. Előadja a rimaszombati dalárda. 2. Megnyitó beszéd. Tartja Nagy Pál, esperes. 3. Emlékezés Tartja S. Szabó József, rimaszombati főgymnáziumi tanár. 4. Műének. Előadja a rimaszombati dalárda. II. szakasz. 5. Emlékezés. (Költemény.) Előadja Lévy József, Borsodmegye főjegyzője. 6. A siremlék megkoszorúzása. Dr. Veres Samu, rimaszombati főgymn. tanár s a Tompa-szobor egyesület elnöke által. 7. Bezáró beszéd. Tartja Lukács Géza, Gömör-megye t. főjegyzője. 8. Műének. Előadja a rimaszombati dalárda. Az ünnepély a költő sirjánál tartatik. Ünnepeket megelőzőleg fél 9 órakor a hanvai ev. ref. egyház orgonaaavatással egybekötött istentiszteletet tart. Az ünnepély napjának reggelén egy a Miskolcra, mint a Fülel felőli vonaton érkező közönséget az eszai állomásról, a Hanva, Lénárdfalva és Csiz községek által felajánlott kocsi fogják Hanvára s onnan vissza az állomásra szállítani. Ebéd Hanván lesz. Egy teríték ára 2 frt, mely július 15-éig okvetlenül beküldendő Simon Mihály ev. ref. segéd-lelkészhez. (Hanva, u. p. Bánréve.)

— **Carmellius M.** bővész tartotta a mult hét 2 napján, kedden és szerdán este előadását a »Három-Rózsá« étteremben. Mutatványai elég ügyesek voltak, különösen az equilibristikai mutatványokban tüntette ki ügyességét. A közönsége csekély volt, de bevételét ez nem igen csökkentette, mert az egyszeri tányérozás helyett 3-szor tette próbára a jelenlevők zsebet, hogy honoráriuma teljes legyen.

— **A dobsinai m. kir. állami polgári fiúiskola** első értesítőjét Rőczey István, a kitűnő igazgató kiadta. A pompásan összeállított értesítőben »Dobsina és tanügye« cím alatt egy történeti visszapillantást közöl Klein Samu tanár. A dobsinai polgári fiúiskola tudvalevőleg nem nagyon régen alakult meg. 1891 évi december 29-én adta ki Csáky Albin miniszter a rendeletet a létesítés iránt, s 1892. szept. 12-én nyílt meg. — A tantestület következőképen alakult meg: Rőczey István igazgató Grosz Frigyes, Szigyártó Albert, Ubrich János, Klein Sámuel, Wiesinger Károly tanárokból. — Az iskolának van szép könyvtára és muzeuma is. A tanulók összes száma az év végén 71 volt 2 osztályban, ezek közt 16 magyar, 54 német és 1 tót anyanyelvvel. A sok német anyanyelvű tanuló közt tehát szépsikert és missiót teljesít a magyar állami iskola — Az eddigi sikerhez gratulálunk az új igazgatónak, Rőczey Istvánnak.

— **A helybeli tüzér divízió** egy rendkívüli érdekes gyakorlatot tartott. A feltevés szerint egy hadi lábón álló Batteria 8 ágyúval és 4 munitióval kocsiával azonnal utnak volt indítandó a vonaton. A feladat volt tehát a Batteriát azonnal az összes ember- és ló-állományával, a munitióval, az ágyúkkal, a kocsikkal bevaggonirozni. A feladat szerint a 8 ágyú, 4 löszeres kocsi, mintegy 90 ló és mintegy 240 ember egy fél óra alatt ultra készen állt. Bravó derék tüzéreink! kiról Napoleon is azt mondotta a maga idejében élő hadfiakról, hogy az elsők a világon.

Az egyetemi ifjuság nyári táncmulatsága a mult vasárnap fényesen sikerült. — Valódi elitmulatság volt a legdistingváltabb közönséggel. A körönd bejárata előtt ott állt a két tagu bizottság: Dr. Löcherer Tamás főorvos és Institorisz Endre ügyvéd, kik csak egy korona díj lefizetése után adtak szabadságot a köröndbe lépésre. És a koronák gyűltek, a vendégsereg szaporodott, a tüzes ifjuság tánczolt, pedig nem is Kálmán húzta, már ó akkora messze Tátrafüreden lévén. Eljött az idő nagyon korán, mikor a kerti mulatságoknak végük szokott lenni; s a kertinek vége is lett ekkor, de az egyetemi ifjuságának még ezzel nem. Fela »Három Rózsára« ez volt a jelszó, s tartott ezután egész reggelig a legjobb hangulatban a nyár legeltebb mulatsága.

— **Új helyi érdekű vasút Gömörben.** A kereskedelemügyi magy. kir. miniszter, — mint bennünket hiteles forrásból értesítenek — Vértessy Xaver Ferencz budapesti ügyvédnek, a magy. kir. államvasutak Zólyom-Brézó állomásától Pohorella, Nándorhuta, Vereskő, Telgárt, Pusztamező, a Coburg-hercegi fűrészmalom, a dobsinai jégbarlang, Sztraczena, Istvánfalu, a hollókői vasbányák, Nagy-Hnilecz, Feketehegy, Merény, Svedlér és Szepes-Remete irányában a gölniczvölgyi vasutnak Gölniczbánya állomásáig, továbbá a most említett vasutvonalból a hollókői vasbányáknál kiágazólag a magy. kir. államvasutak Dobsina állomásáig és végül ugyancsak az első helyen említett vasutvonalból Pusztamezőnél kiágazólag Vernár és Gránicz irányában a csász. kir. szab. kassa-oderbergi vasutba beágazva Grániczig vezetendő helyi érdekű vasutra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta. E vasutvonal létesítését velünk együtt bizonyára megyénk egész közönsége óhajtja. Mert ezzel megyénk északi része oly módon vonathoz bele az általános vasuthálózatba, hogy a megyei vasutak eddigelé csonka vonalai megfelelőleg kiegészülve, megyénk kereskedelmi, ipari s egyéb érdekeinek lehetőleg teljes előmozdítására jelentékenyen alkalmasabbak lennének.

— **A milleniumi kiállítás és Gömörmegye.** Mult hó végén nagy érdeklődés mellett tartotta alakuló ülését az ezredéves kiállítás miskolczi kerületi bizottsága, melynek hatásköre megyénkre is kiterjed, báró Vay Béla főispán elnöke alatt. A miniszteri leiratok szerint megválasztottak: a bizottság elnökévé báró Vay Béla, alelnökeivé: Melczér Gyula, Radvány István és Breváts Endre, jegyzőivé: dr. Szentpály István és Sugár Ignác, tagjaivá a keresk. és iparkamara iparos, a borsodi és hevesi gazdasági egyesületek választmányi tagjai, továbbá Bornemissza László, Diószeghy György, Hanák Kolos, Heinzelman Alfréd, Kovács Lajos, Kulesár Károly, Lévy József, Mihalik Dezső, Miklós Gyula, Polereczky Gyula, br. Radvánszky Béla, Schlosser Albert, Teutschl Ferencz, Zalár József, és Xifkovich Emil. Hoszu vita után elhatározották, hogy a bizottság a kiállításon közművelődésit (történelmi), gazdaságait és iparit szervez, melynek elnökei Lévy József, Melczér Gyula és Radvány István, tagjai: Hajós, Lengyel, Losonczy, Orecy, Soltész, Vay Elemér, Isaák, Kovács Lajos, Zalár, Xifkovich Emil, a keresk. és iparkamara, továbbá a gazdasági egyesület tagjai lettek. — Radvány Istvánnak azon indítványa, hogy a szegényebb iparos osztály részére 10060 frt. segély kéressék — elfogadtatták. Ezután a végrehajtó bizottság alakított meg, melynek elnökévé br. Vay Béla főispán, tagjai Heves és Gömör megyék főispánja, Lévy József, Radvány István, Melczér Gyula, osztályelnökök, Soltész N. Kálmán polgármester, előadói Szentpály István és Sugár Ignác lettek. Az ülés ezután véget ért.

— **Alsó-Szuhán** özv. Kovács Józsefné zártalan istállójából 1 pár csizma és több más tárgy veszett el mult hó 26-án éjjel. A megejtett nyomat után sikerült a tettest Ganaj András szeméjében kideríteni, ki csekély vallatás után tettet beismerte. Feljelentették a tornallyai kir. járásbírósnak.

— **Sok az örült.** Az angyalföldi országos tébolyda igazgatósága az újságok révén kívánja tájékoztatni a közönséget, hogy tekintettel az intézet túltömöttségére, a belügyminiszter külön engedélye nélkül további intézkedésig sem hatóságok, sem magánosok részéről küldött betegek nem vehetők fel az intézetbe.

— **A hülyék és gyengeelméjűek budapesti intézetében** vasárnap délelőtt tartották meg az évi záróvizsgát a nagy közönség, a tan- és szakférfiak, az orvosok nagy részvéte mellett. A vizsgálatok sorát az óvintézet növendékei nyitották meg. Az óvónő, Kiss Vilmosné, méltán nagy dicseretet érdemel. A kis növendékek között két olyan is volt, kik beszélni egyáltalán nem tudtak s néhány havi tanítás után mégis meglepő eredményt értek el. A kezdők, kiket Strauber Jakab tanító tanított, szintén szép eredményt tudtak felmutatni. A növendékek nagy előmenetelt tanúsítottak, az írás olvasás és számolásban tájéko-

zottsággal adták a feleleteket. Legérdekesebb volt a haladók vizsgája. Ezek már 3—4 év óta időznek az intézetben. Magyarország földrajzából és történetéből, a mennyiségben — és különösen a magyar nyelvtanból, igen jól vizsgáztak. A haladók tanítója: Purth Lajos Károly. A vizsga bevégeztével a növendékek több dalt adtak elő, végül Kölcsey »Himnuszát« Majd egy kis növendékleány, Valent Etel alkalmibeszédet mondott, mely anyira megalapította a közönséget, hogy maga az elnök, Szénássy Sándor dr. is, ki a beszédre válaszolt, beszédét a megindultságtól folytatni nem bírta. Dr. Szénássy első sorban köszönetet mondott az igazgatónak, ki az intézetet megalapította, mely által száz meg száz születésnél fogva szerencsétlen embert visszaadott a társadalomnak. Elismerését fejezte ki végül a fáradságot nem ismerő tanítóknak. A tornavizsga után a közönség az igazgató kalauzolása mellett megtekintette az intézetet.

— **Betörés.** Koczka Gubcsó János nyústyai lakos bezárt házát folyó hó 6-án fényes nappal feltörték s onnan két vég zásznat, ruhaneműeket, mintegy 8 kilogramm szalonát, összesen 22 frt értékben elloptak. A ház körül talált nyomok a Drevjenkáké csürjéhez vezetett s ott a szalmába elrejtözve Tyapay József antalfalvi illetőségű csavargót találták, kinél az ellopott tárgyak hiány nélkül egy zsákba kötve meg voltak. A tettest a csendőrség letartóztatta és a rimaszombati kir. ügyészséghez kísérte be.

— **Nyilvános számadás.** A gömörmegyei egyetemi ifjuság f. hó 4-én tartott tavaszi mulatságán felülizettek: Dr. Löcherer Tamás 3 korona, Holländer Lajos 2 korona, Dickmann Ignác 2 korona, Csernay Dániel, Institorisz Endre, Paczek Emil, Beliczky Viktor, Hübéry Sándor, Feledy Ferencz, Tóth Gusztáv, Stech Kálmán, Dapsy Lilike, Baksay Józsefné, Rakottay Danó, Weisz Károlyné, Mészáros Balint Jurasko Jakab, Dezsöffy Árpád, Ráróssy Gyula, Bánich József, Bahmann Victor, Kapy Gyula 1—1 koronát, összes bevétel 244 korona, kiadás 196 korona 60 fillér, tiszta jövedelem 47 korona 40 fillér. Ifj. Jaczkó Pál, a kör pénztárnoka.

— **Mai lapunkhoz** mellékelve kapják olvasóink a debreczeni kereskedelmi akadémia szervezetének rövid kivonatát. Ez a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő tanintézet nem szorul dicséretre. Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk a mellékelt értesítvényt.

— **Nagyobb társaságok** szoktak hozzánk belátogatni a Csizi-fürdőből. Ez a páratlan gyógyerejű jödfürdő mind nagyobb körben válik híressé s a gyogyeredmények csodásaknak mondhatók. A fürdővendégek száma ez idő szerint 200, mely szám naponként szaporodik.

— **A »Képes Családi Lapok«** szerkesztősége különös súlyt fektet arra, hogy a bekövetkezett nyári idény alatt lehetőleg még érdekesebb közleményekkel szolgáljon olvasóinak, mint eddig. Munkatársai a szépirodalom legkiválóbb tagjai. A »Képes Családi Lapok« a legelterjedtebb és legolgosabb szépirodalmi lap, melyhez külön regény-melléklet és minden két hétben »A Hölgyek Lapja« című divatlap is csatolattik. Előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Mutatványszámok levelezőlapon nyilvánított óhajásra ingyen és bérmentve küldetnek.

— **Aratási kilátások.** Vármegyénk déli vidékén megkezdődött az aratás. A rozs kitűnő, a buza néhol rozsdás, az árpa is kitűnőnek ígérkezik, hanem a zab, az semmit sem ígér; ha csak a hegyek között itt-ott nem találkozik középszerű minőségű. A szalma mindenütt füves lesz, ami némileg pótolni fogja a takarmány, különösen a lóhere hiányát. A kapás növények szépen állanak s jó termést ígérnek; sok helyen most kaszálnak, ami a munka felszaporodását fogja előidézni.

— **Gyász hírek.** Özv. Nánási Ernőné, született hanvai Sándor Ilona és Dr. Nánási Ödön saját valamint a számos rokon és jó barát nevében szomorodott szívvel jelenti felejthetetlen szeretett férje, testvére s illetve rokon és jóbarát kiskarandí Dr. Nánási Ernő Hevesvármegye törvényhatósági bizottsági tagjának hosszas szenvedés után élete 40-ik, s boldog házasságának 17-ik évében, a halotti szentségek ajtókat felvétele mellett folyó év és hó 4-én reggeli fél 5 órakor történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 6-ár. d. u 3 órakor Ivánfalva-pusztán, fognak örök nyugalomra tétetni; az engesztelő szentmise áldozat pedig f. hó 7-én d. e. 10 órakor Feleden fog az elhunyt lelkeüdvéért az ezek Urának bemutatni. Áldás és béke drága poraira! Kelt Ivánfalva-pusztán, 1893. évi július hó 4-én. — A dobsinai községi és állami iskolák tantestületei mély fájdalommal jelentik szeretett kartársuknak, Kubiczek Károly urnak, a

közszégi iskola rendes, az állami polgári iskola ének-tanítójának, valamint az ev. egyház énekvezérének, áldásos tanítói működése 42. és életének 62. évében július hó 3-án reggeli öt óraker rövid szenvedés után történt gyász-elhunytát. A megboldogult temetése július hó 5-én d. u. két óraker lesz Áldás emlékére! Dobosinán, 1893.

július hó 3-án A közszégi és állami iskolák tanítástületei. — Gyászír. Sulyos veszteség érte id. Pongó Gyula horkai ref. tanítót, közszeretben álló, kedves nevének szül: Mares Amáliának e f. év június hó 24-én boldog házasságának 24-ik évében történt gyász-elhunytá által. A megboldogult, az anya legszentebb kötelességének

esett áldozatul, midőn egy kisednek élete árán lételt adott. Az ujszülöttel, ki az édesanya keblén fel sem melegedhetett, nyolcz árva siralja a gondos édes anyát s néz elébe az árvaság szomorúságteljes sorsának. Temetése jun. 29-én a gyásztartásra egybegyűlt nagyszámú rokonok, tisztelők nagy lokú részvéte mellett ment végbe.

A gömöri faipar részvény-társaság részvényesei

a Pelsüczön, 1893. évi július hó 20-án délután, 3 óraker, a társaság helyiségében tartandó

első rend. közgyűlésre

ezennel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése s a mérleg előterjesztése.
 2. A felügyelő bizottság évi jelentése.
 3. A tiszta nyeresemény felosztása iránt határozat s ezzel kapcsolatban az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
 4. Közgyűlési elnök, helyettes elnök s a felügyelő bizottság tagjainak megválasztása.
 5. Egyébb netáni indítványok tárgyalása.
- Jegyzet.* Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése a társaság irodájában megtekinthető.
- Pelsüczön, 1893. július 4-én.

Szentiványi Árpád
közgy. elnök.

Kivonat az alapszabályokból:

9. §. A közgyűlésekén csak azon személyesen vagy meghatalmazottak által megjelent részvényesek bírnak szavazati joggal, kik előmutatóra szóló részvényeiket le nem járt szelvényeikkel együtt a közgyűlés előtt felmutatták, s ezekért igazoló jegyeket kaptak. Ezen igazolványok névre szólnak, kiténtetik a letéteményezett részvények, s az ezek után járó szavazatok mennyiségét, s csak a nevezett személyre nézve bírnak érvényvel. Az így felmutatott s átadott részvények szelvényeikkel csak az illető közgyűlés bevégezte után az igazolványok visszaadása mellett vehetők vissza.

Róth Géza vasárus üzlete

Van szerencsém teljes tisztelettel a nagyérdemű közönségnek becses tudomására juttatni, hogy Rimaszombatban, főtéren, Ethey-féle házban (a m. kir. pénzügyigazgatósági hivatal mellett), egy, a mai kor követelményeinek teljesen megfelelő

vas. szerszám- és festékárú-kereskedést

nyitottam. — Ezen új üzletben a legjobb minőségű czikkek, u. m. különféle gazdasági eszközök, rudvas, lemez, szögek, épületi vasalások; konyhaedények öntött és zománczozott, öntött vaskályhák, mindennemű szerszámok és műszerek iparosok részére, stb. ugyszintén ásványi és növényi festékek, por-alakban vagy olajba törve, mindennemű gép és égető olajok, firnisz, kiváló jó minőségben s igen jutányos áron kaphatók. Főtörekvésem az leend, hogy kevés nyereséggel, súlyt fektetve az árúk kitűnő minőségére és azoknak pontos és előzékeny kiszolgáltatására, a n. é. közönség meglegedését kiérdemeljem.

Tisztelettel kérem tehát, hogy engemet, fiatal kezdő embert, becses pártfogására méltatni s szükségletét ujonnan nyitott üzletemben beszerezni méltóztassék.

Teljes tisztelettel

RÓTH GÉZA.

Rimaszombatban, főtér 10 sz. Ethey féle-ház.

Bécs, 1874. Érdem-érem.	Budapest 1885. N. díszoklevél.	Zágráb 1891. Díszoklevél.	Eszék 1889. Díszoklevél.	N-Palánkán 1887. Ar. érem.	London 1878. Díszoklevél.
-------------------------	--------------------------------	---------------------------	--------------------------	----------------------------	---------------------------

CSIK JÓZSEF
császári és királyi kizárólag szabadalmazott

első szerémi portland-cement és vízhatlan mészgyár
BECCSINBAN.

Központi iroda és raktár: BUDAPESTEN, V., Rudolf-rakpart 6. szám.

Ajánlja a t. építész és éptómester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi előjáróságok, valamint a n. é. közönség becses figyelmébe saját gyártmányu

Portland-cement és vízhatlan meszt
melyek mindenkor egyenlő jó minőségben szállítatnak.

Árjegyzék és magyarázat kíváncsra készséggel megküldetik.

Páris 1867. Bronz-érem.	Kecskemét 1872. Ezüst-érem.	Ujvidék 1875. Arany-érem.	Szeged 1878. Érdem-érem.	Triszt 1883. Arany-érem.
-------------------------	-----------------------------	---------------------------	--------------------------	--------------------------

Női szalma- és csipke-kalapok.

REISZ JÓZSEF RIMASZOMBATBAN.

Ujdonságok
a nyári idényre nagy választékban kaphatók.
Női kalapok, valódi párisi modellek, szalmából és csipkéből, díszítve vagy díszítetlen

Nap- és esernyők.
férfi és gyermek-, kemény- és puha kalapok mindenféle alakban és színben.

NŐI DEREKAK és BLOUZOK
perkálból, atlasz-szaténból, battisztból, francia voillekből roppant nagy választékban, valamint leány- és fiu-ruhácskák trikóból és szövetsből.

Női és gyermekötények mindenféle árban
Férfi fehér és színes ingek, gallérok és manchetták

tourista ingek és övek
atlasz-szaténból és nyers vászonból

— Valódi főtisztelendő Kreip Sebestyen-féle ingek, —
legujabb galanterie és norinbergi czikkek

Nyári női szövetek, deleni, atlasz, satén, toal, és voil nagy választékban.

FÉRFI RUHÁK
saját szabásom által elkészítetnek

Kiváló tisztelettel

Reisz József.

Toilette és illatszerek.

Fürdő öltönyök és kalapok.

Kezdet és előnyomott kézimunkák,